ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 4ης Απριλίου 1990 *

Στην υπόθεση Τ-30/89,

Hilti Aktiengesellschaft, με έδρα το Schaan (Liechtenstein), εκπροσωπούμενη από τον Oliver Axster, δικηγόρο Düsseldorf, και τον John Pheasant του δικηγορικού γραφείου Lovell, White & Durrant των Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Loesch, 8, rue Zithe,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από την Karen Banks, μέλος της νομικής υπηρεσίας, επικουρούμενη από τον Nicholas Forwood, QC, δικηγόρο Αγγλίας και Ουαλίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γεώργιο Κρεμλή, μέλος της νομικής υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως 88/138/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1987, σχετικά με μια διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/30.787 και 31.488, Eurofix-Bauco/Hilti, ΕΕ L 65, σ. 19),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους D. Barrington, πρόεδρο τμήματος, A. Saggio, Χ. Γεραρή, C. P. Briët και B. Vesterdorf, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

Διάταξη

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 21 Μαρτίου 1988, η εταιρία Hilti AG άσκησε, δυνάμει του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή με την οποία ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής της 22ας Δεκεμβρίου 1987, σχετικά με μια διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/30.787 και 31.488, Eurofix-Bauco/Hilti, ΕΕ L 65, σ. 19).

2 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 2 και στις 12 Αυγούστου 1988, οι επιχειρήσεις Bauco (UK) Limited και Profix Distribution Limited ζήτησαν να τους επιτραπεί να παρέμβουν στη δίκη υπέρ της Επιτροπής.

3 Η προσφεύγουσα, με την ευκαιρία της καταθέσεως των παρατηρήσεών της επί των ανωτέρω αιτήσεων στις 14 Σεπτεμβρίου 1988, ζήτησε να τύχουν εμπιστευτικής μεταχειρίσεως έναντι των παρεμβαινουσών ορισμένα αποσπάσματα των παρατηρήσεών της, καθώς και ορισμένα επισυναπτόμενα έγγραφα, για λόγους εμπορικού απορρήτου. Εξάλλου, η προσφεύγουσα ζήτησε από το Πρωτοδικείο να διευκρινίσει σε κάθε παρεμβαίνουσα ότι τα στοιχεία της δικογραφίας που της ανακοινώνονται δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν παρά μόνο για τους σκοπούς της παρούσας δίκης.

4 Με Διάταξη της 4ης Δεκεμβρίου 1989 το Πρωτοδικείο επέτρεψε στις επιχειρήσεις Bauco και Profix να παρέμβουν στη δίκη. Με την ίδια Διάταξη το Πρωτοδικείο επιφυλάχθηκε να αποφασίσει επί του αιτήματος της προσφεύγουσας περί εμπιστευτικής μεταχειρίσεως, για τον λόγο ότι δεν είχε την ευκαιρία να διευκρινίσει το αίτημά της ως προς τα στοιχεία της δικογραφίας εκτός από το δικόγραφο της προσφυγής και τα επισυναπτόμενα σ' αυτό έγγραφα. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο ανέστειλε την ανακοίνωση των εγγράφων της διαδικασίας στις παρεμβαίνουσες. Τέλος, το Πρωτοδικείο επιφυλάχθηκε να αποφασίσει επί του αιτήματος της προσφεύγουσας να διευκρινιστεί από το Πρωτοδικείο σε κάθε παρεμβαίνουσα ότι τα στοιχεία της δικογραφίας δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν παρά μόνο για τους σκοπούς της παρούσας δίκης.

5 Κατόπιν της Διατάξεως της 4ης Δεκεμβρίου 1989, η προσφεύγουσα, με έγγραφο που περιήλθε στη γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 20 Δεκεμβρίου 1989, διευκρίνισε ποια αποσπάσματα των εγγράφων της διαδικασίας εκτός από το δικόγραφο της προσφυγής

και των παραρτημάτων της έπρεπε, κατά τη γνώμη της, να τύχουν εμπιστευτικής μεταχειρίσεως. Με το ίδιο έγγραφο η προσφεύγουσα ζήτησε εκ νέου από το Πρωτοδικείο να διευκρινίσει σε κάθε παρεμβαίνουσα ότι τα έγγραφα της διαδικασίας τής ανακοινώνονται μόνο για τους σκοπούς της παρούσας δίκης.

6 Με έγγραφο της 5ης Φεβρουαρίου 1990, η Επιτροπή παρατήρησε ότι ορισμένα από τα αποσπάσματα που περιέχονται στην αίτηση περί εμπιστευτικής μεταχειρίσεως δεν καλύπτονται, εκ πρώτης όψεως, από τους λόγους που επικαλέστηκε η προσφεύγουσα προς στήριξη του αιτήματός της.

7 Υπό τις συνθήκες αυτές το Πρωτοδικείο αποφάσισε να καλέσει την προσφεύγουσα να αιτιολογήσει συγκεκριμένα το αίτημά της για κάθε πληροφοριακό στοιχείο για το οποίο ζητεί εμπιστευτική μεταχείριση.

8 Με έγγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 28 Φεβρουαρίου 1990, η προσφεύγουσα ανταποκρίθηκε σ' αυτή την πρόσκληση, διευκρινίζοντας τις τρεις βασικές κατηγορίες στις οποίες εμπίπτουν, κατά τη γνώμη της, τα έγγραφα για τα οποία ζητεί εμπιστευτική μεταχείριση, δηλαδή:

1) τα καλυπτόμενα από το δικηγορικό απόρρητο (« legal professional privilege »)·

2) τις εσωτερικές ανακοινώσεις της επιχειρήσεως που επαναλαμβάνουν νομικές συμβουλές προερχόμενες από ανεξάρτητους νομικούς συμβούλους και, επομένως, καλυπτόμενες από την αυτή προστασία· και

3) τα καλυπτόμενα από εμπορικό απόρρητο.

Όσον αφορά την τελευταία κατηγορία, η προσφεύγουσα διακρίνει μεταξύ: των εμπορικών απορρήτων που αφορούν την αποδοτικότητα, τον κύκλο εργασιών, την πελατεία, τις εμπορικές πρακτικές, το κόστος, τις τιμές, το μερίδιο της αγοράς και άλλων ευαίσθητων στοιχείων εμπορικής φύσεως.

9 Κατά το άρθρο 93, παράγραφος 4, του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου, που εφαρμόζεται στη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου, αν το Πρωτοδικείο επιτρέψει την παρέμβαση, ανακοινώνονται στον παρεμβαίνοντα όλα τα έγγραφα της διαδικασίας που έχουν επιδοθεί στους διαδίκους. Το Δικαστήριο μπορεί, όμως, κατόπιν αιτήσεως διαδίκου, να εξαιρέσει από την ανακοίνωση αυτή απόρρητα ή εμπιστευτικά στοιχεία.

10 Η προαναφερθείσα διάταξη του κανονισμού διαδικασίας καθιερώνει, επομένως, την αρχή ότι όλα τα έγγραφα της διαδικασίας που έχουν επιδοθεί στους διαδίκους πρέπει να ανακοινώνονται στους παρεμβαίνοντες. Μόνο κατ' εξαίρεση από την αρχή αυτή καθίσταται δυνατή, με το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 93, παράγραφος 4, η εμπιστευτική μεταχείριση ορισμένων στοιχείων της δικογραφίας και, επομένως, η εξαίρεση των στοιχείων αυτών από την υποχρέωση ανακοινώσεως στους παρεμβαίνοντες.

11 Προκειμένου να καθοριστούν οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να εφαρμοστεί η εν λόγω εξαίρεση, πρέπει να διευκρινιστεί, για κάθε στοιχείο της δικογραφίας για το οποίο ζητείται εμπιστευτική μεταχείριση, σε ποιο βαθμό συμβιβάζεται το έννομο συμφέρον της προσφεύγουσας να αποφύγει ουσιώδη βλάβη των εμπορικών της συμφερόντων με το εξίσου έννομο συμφέρον των παρεμβαινουσών να έχουν στη διάθεσή τους τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες, ώστε να είναι πλήρως σε θέση να υπερασπίσουν τα δικαιώματά τους και να εκθέσουν τις απόψεις τους ενώπιον του Πρωτοδικείου. Τέλος, στο πλαίσιο αυτής της εξετάσεως, πρέπει να ληφθούν υπόψη ορισμένες γενικές αρχές του δικαίου και ορισμένες βασικές αρχές, όπως η αρχή της προστασίας του απορρήτου της αλληλογραφίας μεταξύ δικηγόρου και πελάτη.

12 Στην πρώτη από τις κατηγορίες που προαναφέρθηκαν στη σκέψη 8 εμπίπτει μόνο ένα έγγραφο. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι έχει εμπιστευτικό χαρακτήρα, καθόσον καλύπτεται από το δικηγορικό απόρρητο. Η προσφεύγουσα παρατηρεί συναφώς ότι, κατά τη διοικητική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, δεν επικαλέστηκε αυτό το απόρρητο έναντι της Επιτροπής ως προς ορισμένα έγγραφα, περιλαμβανομένου και του εν λόγω εγγράφου, προκειμένου να εκθέσει το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονταν ορισμένα άλλα έγγραφα του φακέλου της Επιτροπής. Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι, μολονότι δεν επικαλέστηκε το εν λόγω απόρρητο έναντι της Επιτροπής, διατύπωσε ρητή επιφύλαξη ως προς τον εμπιστευτικό χαρακτήρα του εν λόγω εγγράφου. Ισχυρίζεται ότι η ανακοίνωση προς τις παρεμβαίνουσες εγγράφων καλυπτομένων από το δικηγορικό απόρρητο είναι αντίθετη προς τη δημόσια τάξη, ακόμη κι αν η προσφεύγουσα δεν επικαλέστηκε το εν λόγω απόρρητο έναντι της Επιτροπής, χωρίς ωστόσο να αρνηθεί τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των εν λόγω εγγράφων.

13 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση της 18ης Μαΐου 1982, AM & S κατά Επιτροπής, 155/79, Συλλογή 1982, σ. 1575), ο κανονισμός 17 του Συμβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/01, σ. 25), πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι προστατεύει τον εμπιστευτικό χαρακτήρα της αλληλογραφίας μεταξύ δικηγόρου και πελάτη, υπό την προϋπόθεση ότι, αφενός, πρόκειται για αλληλογραφία ανταλλαγείσα στο πλαίσιο και προς το συμφέρον της υπερασπίσεως του πελάτη και, αφετέρου, προέρχεται από ανεξάρτητους δικηγόρους, δηλαδή δικηγόρους που δεν συνδέονται προς τον πελάτη με σχέση εξαρτημένης εργασίας. Το Δικαστήριο έκρινε με την ίδια απόφαση ότι πρέπει να αναγνωριστεί ότι, στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής, η εν λόγω προστασία καλύπτει κάθε αλληλογραφία ανταλλασσόμενη μετά την έναρξη διοικητικής διαδικασίας που είναι δυνατό να καταλήξει σε έκδοση αποφάσεως περί επιβολής χρηματικής ποινής στην επιχείρηση, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης. Το Δικαστήριο έκρινε, περαιτέρω, ότι η προστασία αυτή πρέπει να επεκταθεί και σε προγενέστερη αλληλογραφία που έχει σχέση με το αντικείμενο μιας τέτοιας διαδικασίας.

14 Στην παρούσα υπόθεση πρόκειται για έγγραφο που απηύθυνε προς την προσφεύγουσα ανεξάρτητος δικηγόρος μετά την έναρξη της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής, στο πλαίσιο και προς το συμφέρον της υπερασπίσεως της προσφεύγουσας. Εφόσον, επομένως, πληροί τα κριτήρια που αναγνώρισε το Δικαστήριο με την προαναφερθείσα απόφαση, το εν λόγω έγγραφο πρέπει, κατά συνέπεια, να θεωρηθεί ως εμπιστευτικό κατά την έννοια του άρθρου 93, παράγραφος 4, του κανονισμού διαδικασίας. Το αίτημα της προσφεύγουσας πρέπει, επομένως, να γίνει δεκτό.

15 Η δεύτερη κατηγορία εγγράφων για την οποία ζητείται εμπιστευτική μεταχείριση συνίσταται σε δύο έγγραφα, αποσπάσματα των οποίων υπάρχουν στο υπόμνημα αντικρούσεως. Κατά την προσφεύγουσα, τα έγγραφα αυτά αναφέρουν τις νομικές συμβουλές που της δόθηκαν και που καλύπτονται και οι ίδιες από το δικηγορικό απόρρητο. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η έκθεση του περιεχομένου των συμβουλών αυτών είναι από τη φύση της εμπιστευτική και δεν πρέπει να ανακοινωθεί στις παρεμβαίνουσες.

16 Από την εξέταση των προαναφερθέντων εγγράφων προκύπτει ότι πρόκειται κατ' ουσίαν για εσωτερικά έγγραφα της επιχειρήσεως που επαναλαμβάνουν το περιεχόμενο των συμβουλών ανεξαρτήτων, και επομένως εξωτερικών προς την επιχείρηση, νομικών συμβούλων.

17 Αυτές οι νομικές συμβουλές καλύπτονται από την αρχή της προστασίας του απορρήτου που αναγνωρίστηκε από το Δικαστήριο, εφόσον δόθηκαν από ανεξάρτητους νομικούς συμβούλους δι' αλληλογραφίας.

18 Εν προκειμένω, οι νομικές αυτές συμβουλές υπάρχουν σε εσωτερικά έγγραφα διανεμηθέντα εντός της επιχειρήσεως, για να ληφθούν υπόψη από το διευθυντικό προσωπικό. Σε μια τέτοια περίπτωση, και μολονότι οι εν λόγω νομικές συμβουλές δεν δόθηκαν δι' αλληλογραφίας, πρέπει να θεωρηθεί ότι η αρχή της προστασίας της αλληλογραφίας μεταξύ δικηγόρου και πελάτη δεν παραβιάζεται για τον μόνο λόγο ότι το περιεχόμενο αυτής της αλληλογραφίας και των νομικών συμβουλών επανελήφθη σε εσωτερικά έγγραφα της επιχειρήσεως. Επομένως, η αρχή της προστασίας της αλληλογραφίας μεταξύ δικηγόρου και πελάτη πρέπει, ενόψει του σκοπού της, να θεωρηθεί ότι επεκτείνεται και στα εσωτερικά έγγραφα που περιορίζονται να επαναλάβουν το κείμενο ή το περιεχόμενο της εν λόγω αλληλογραφίας. Κατά συνέπεια, το αίτημα της προσφεύγουσας περί εμπιστευτικής μεταχειρίσεως πρέπει να γίνει δεκτό, όσον αφορά τα εν λόγω έγγραφα.

19 Η τρίτη αναφερθείσα κατηγορία περιλαμβάνει αρκετά σημαντικό αριθμό εγγράφων ή αποσπασμάτων εγγράφων, καθώς και διάφορα πληροφοριακά στοιχεία. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται συναφώς ότι, υπό κανονικές συνθήκες, η ανακοίνωση των πληροφοριών αυτών σε ανταγωνιστή απαγορεύεται από το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, εφόσον δυνάμει του άρθρου 20 του προαναφερθέντος κανονισμού 17/62 στο εμπορικό απόρρητο επιφυλάσσεται εμπιστευτική μεταχείριση κατά τη διοικητική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, όλες αυτές οι πληροφορίες και τα έγγραφα πρέπει να τύχουν εμπιστευτικής μεταχειρίσεως και έναντι των παρεμβαινουσών. Κατά την προσφεύγουσα, από τη φύση των πληροφοριών και των εγγράφων για τα οποία ζητείται εμπιστευτική μεταχείριση προκύπτει ότι η προσφεύγουσα έχει συμφέρον να εξασφαλίσει τη μη ανακοίνωσή τους σε τρίτους που είναι ανταγωνιστές της. Η ανακοίνωση στις παρεμβαίνουσες θα έβλαπτε, επομένως, αυτό το συμφέρον της προσφεύγουσας, έστω κι αν η προσφεύγουσα δεν είναι σε θέση να υπολογίσει εκ των προτέρων το μέγεθος της ζημίας.

20 Το Πρωτοδικείο εξέτασε επισταμένως κάθε έγγραφο ή απόσπασμα εγγράφου υπαγόμενο στη τρίτη κατηγορία που αναφέρεται στην αίτηση περί εμπιστευτικής μεταχειρίσεως. Από την εξέταση αυτή προκύπτει ότι πολλά από αυτά τα έγγραφα ή αποσπάσματα εγγράφων εμπίπτουν, λόγω της φύσεώς τους, ως « απόρρητων ή εμπιστευτικών στοιχείων », στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 93, παράγραφος 4, του κανονισμού διαδικασίας. Από την ίδια εξέταση που πραγματοποιήθηκε υπό το πρίσμα των κριτηρίων

που προαναφέρθηκαν στις σκέψεις 10 και 11 της παρούσας διάταξης, προκύπτει ότι η εφαρμογή της ανωτέρω διατάξεως του κανονισμού διαδικασίας δικαιολογείται επαρκώς ως προς την πλειονότητα των εν λόγω εγγράφων και αποσπασμάτων εγγράφων.

21 Τα έγγραφα ή αποσπάσματα εγγράφων που προαναφέρθηκαν στις σκέψεις 14, 18 και 20 περιγράφονται στο παράρτημα Ι της παρούσας Διάταξης, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Διατάξεως.

22 Αντιθέτως, ενόψει των αυτών κριτηρίων η εφαρμογή του άρθρου 93, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, του προαναφερθέντος κανονισμού διαδικασίας δεν κρίνεται δικαιολογημένη ως προς τις πληροφορίες που περιέχονται στα εξής έγγραφα:

(παραλειπόμενα)

23 Όσον αφορά το αίτημα της προσφεύγουσας να διευκρινιστεί από το Πρωτοδικείο στις παρεμβαίνουσες ότι τα έγγραφα της διαδικασίας τίθενται στη διάθεσή τους μόνο για τους σκοπούς της παρούσας δίκης, πρέπει να παρατηρηθεί ότι μια τέτοια διευκρίνιση δεν βρίσκει έρεισμα σε καμιά από τις διατάξεις που διέπουν την διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου. Κατά συνέπεια, το αίτημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

διατάσσει:

1) Δέχεται το αίτημα της προσφεύγουσας περί εμπιστευτικής μεταχειρίσεως του συνόλου των πληροφοριών που αναφέρονται στο παράρτημα Ι της παρούσας Διάταξης.

2) Απορρίπτει το αίτημα της προσφεύγουσας περί εμπιστευτικής μεταχειρίσεως όσον αφορά τα εξής πληροφοριακά στοιχεία:

(παραλειπόμενα)

3) Ο γραμματέας θα κοινοποιήσει στις παρεμβαίνουσες μη εμπιστευτική απόδοση όλων των στοιχείων της δικογραφίας.

4) Θα οριστεί στις παρεμβαίνουσες προθεσμία για να προβάλουν εγγράφως ισχυρισμούς προς στήριξη των αιτημάτων τους.

5) Απορρίπτει το αίτημα της προσφεύγουσας να διευκρινιστεί από το Πρωτοδικείο στις παρεμβαίνουσες ότι τα στοιχεία της δικογραφίας δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν παρά μόνο για τους σκοπούς της παρούσας δίκης.

6) Επιφυλάσσεται ως προς τα δικαστικά έξοδα.

Λουξεμβούργο, 4 Απριλίου 1990.

Ο γραμματέας

H. Jung

Ο πρόεδρος

D. Barrington

Παράρτημα Ι

της διάταξης του Πρωτοδικείου
στην υπόθεση Τ-30/89

(παραλειπόμενα)